

Prawa i obowiązki osób uchodzących z Ukrainy

Prowadzący:
Piotr Sawicki
adwokat

przygotowane zgodnie ze stanem prawnym na 22.03.2022 r.

AGENDA SPOTKANIA

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

1. Prawa i obowiązki dla objętych Ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (specustawa)
2. Prawa i obowiązki objętych Dyrektywą Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. oraz Decyzją wykonawczą Rady (UE) 2022/282 z dnia 4 marca 2022 (ochrona czasowa)
3. Prawa i obowiązki osób objętych ochroną międzynarodową
4. Sekcja pytań

- **Prawa i obowiązki osób uciekających z Ukrainy regulują:**
 - Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r.
 - Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy
 - Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
 - Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
 - Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
 - Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (specustawa)

Katalog podmiotów objętych specustawą

- Specustawa obejmuje wyłącznie następujące grupy:
 - A. Obywateli Ukrainy, którzy wjechali legalnie na terytorium Polski bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi od dnia 24 lutego 2022 r. (*stan prawny na dzień 22.03.2022 r., lecz zgodnie z zapowiedziami rządu ma nastąpić zmiana w tym zakresie w celu objęcia przepisami obywateli Ukrainy, którzy wjechali **nie** bezpośrednio z Ukrainy*).
 - B. Nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego małżonków obywateli Ukrainy wskazanych w A. o ile przybyli bezpośrednio z terytorium Ukrainy.
 - C. Najbliższych członków rodziny obywatela Ukrainy posiadającego Kartę Polaka, który wjechał legalnie na terytorium Polski bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi od dnia 24 lutego 2022 r.

Katalog podmiotów, które nie są objęte specustawą

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

- Specustawy w pewnym zakresie (w tym art. 1 i 2) nie stosuje się do obywateli Ukrainy:

➤ posiadających:

- zezwolenie na pobyt stały,
- zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
- zezwolenie na pobyt czasowy,
- status uchodźcy, ochronę uzupełniającą,
- zgodę na pobyt tolerowany

➤ którzy:

- złożyli w Rzeczypospolitej Polskiej wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej,
- zadeklarowali zamiar złożenia wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w Rzeczypospolitej Polskiej

Legalność pobytu

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

- Pobyt obywateli Ukrainy, ich małżonków oraz najbliższej rodziny, którzy wjechali legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 2 ust. 4 i deklarują zamiar pozostania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich pobyt na tym terytorium uznaje się za legalny w okresie **18 miesięcy licząc od dnia 24 lutego 2022 r.**
- Za legalny uznaje się także pobyt dziecka urodzonego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez obywatelkę Ukrainy, która wjechała legalnie od 24 lutego 2022 r.

Przedłużenie tytułów pobytowych

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

- Pobyt na terytorium Polski w przypadku tytułów pobytowych, których ważność kończy się po 24 lutego 2022 r., uznaje się za legalny.

Wiza Krajowa wydana przez Polski organ	31 grudnia 2022 r.
Zezwolenie na pobyt czasowy	
Ruch bezwizowy	18 miesięcy
Karta pobytu	
Wiza Schengen	
Termin opuszczenia Polski po odmowie udzielenia zezwolenia na pobyt	
Termin dobrowolnego powrotu na mocy decyzji o zobowiązaniu do powrotu	

Rejestracja

- W przypadku gdy wjazd cudzoziemca z Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie został zarejestrowany przez komendanta placówki Straży Granicznej podczas kontroli granicznej, Komendant Główny Straży Granicznej rejestruje pobyt obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na jego wniosek.
- Zarejestrowanie pobytu obywatela Ukrainy, o którym mowa w ust. 1, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej następuje na jego wniosek, o którym mowa w art. 4 ust. 1, złożony nie później niż 60 dni od dnia wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Nie ma sankcji za zaniechanie rejestracji, natomiast jest to podstawa do odmowy uzyskania świadczeń ze specustawy.
- Komendant Główny Straży Granicznej umieszcza dane w rejestrze w terminie 30 dni od dnia przekazania przez organy gminy informacji o złożeniu wniosku o nadanie numeru PESEL.

Procedura uzyskania numeru PESEL

- Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na mocy specustawy o pomocy obywatelom Ukrainy, na podstawie wniosku złożonego w dowolnym organie wykonawczym gminy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nadaje się numer PESEL.
- Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się osobiście w siedzibie organu gminy na piśmie utrwalonym w postaci papierowej, opatrzonym własnoręcznym czytelnym podpisem, wypełnionym przez wnioskodawcę albo przez pracownika tego organu na podstawie danych podanych przez wnioskodawcę.
- W imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych ubiegającej się o nadanie numeru PESEL, wniosek składa jedno z rodziców, opiekun, kurator, opiekun tymczasowy, lub osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem.

Procedura uzyskania numeru PESEL

- Podczas składania wniosku o nadanie numeru PESEL pobiera się od osoby, której dotyczy wniosek, odciski palców.
- Organ gminy potwierdza tożsamość na podstawie dokumentu podróży, Karty Polaka lub innego dokumentu ze zdjęciem umożliwiającym ustalenie tożsamości, a w przypadku osób, które nie ukończyły 18. roku życia, również dokumentu potwierdzającego urodzenie, i wprowadza dane do rejestru PESEL.
- Potwierdzenie tożsamości może nastąpić na podstawie dokumentu unieważnionego, jeżeli umożliwia on ustalenie tożsamości osoby.
- Wzory <https://mc.bip.gov.pl/ogloszenia/wzor-wniosku-o-nadanie-numeru-pesel-w-zwiazku-z-konfliktem-na-ukrainie.html> urzędowe do pobrania:

Wniosek o nadanie numeru PESEL w związku z konfliktem na Ukrainie / Заява про присвоєння номера PESEL у зв'язку з конфліктом в Україні

UWAGA! Wniosek wchodzi w życie od momentu złożenia na roboty stały, sezonowy lub roboty tymczasowe (w tym w formie świadczenia usług), umowy najemniczej, umowy na roboty wykonawcze, umowy na dostawę towarów/usług, / **УВАГА!** Заявиються згоду лише в тому випадку, якщо у вас немає базової чи постійної перебування, базової чи тимчасової перебування, базової чи довічної перебування резидентів Бароцького Союзу, статусу біженця, додаткового захисту, дозволу на тимчасове перебування, чи не подати та не хочете подати заяву на міжнародній захист.

WYPEŁNIJ WIELKIMI LITERAMI W ALFABECIE ŁACIŃSKIM / Заповніть великими літерами латинського алфавіту

1. Dane osoby, której ma zostać nadany numer PESEL / Дані про особу, якій присвоєється номер PESEL

Imię (Imiona) / Ім'я (Імена)

Nazwisko / Прізвище

Data urodzenia / Дата народження - -
(1) dd-mm-rrrr / dd-mm-rrrr

Miejsce urodzenia / Місце народження

Kraj urodzenia / Країна народження

Obywatelstwo / Громадянство ukraińskie / українське inne / інше

Płeć / Стать kobieta / жінка mężczyzna / чоловік

Data wjazdu na terytorium Polski / Дата в'їзду на територію Польщі - -
(1) dd-mm-rr / dd-mm-rrrr

Ukraiński numer ewidencyjny (o ile osoba posiada) / Український реєстраційний номер (Запис №) -

Opiszenie dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość / Позначення документа, на підставі якого встановлено особу

Dane rodziców osoby małoletniej / Дані про батьків малолітньої особи

(1) Wypełnij, jeżeli wniosek dotyczy dziecka i dane rodziców wynika z dokumentów / Заповнюйте, якщо заява стосується дитини, і дані батьків вказані в документах.

Imię ojca (prawnika) / Ім'я батька (перше)

Nazwisko ojca / Прізвище батька

Numer PESEL (o ile został nadany) / Номер PESEL (якщо був присвоєний)

Imię matki (prawnika) / Ім'я матері (перше)

Nazwisko matki / Прізвище матері

Numer PESEL (o ile został nadany) / Номер PESEL (якщо був присвоєний)

2. Dane osoby sprawującej faktyczną opiekę nad dzieckiem / Дані про особу, яка фактично здійснює опіку над дитиною

Imię (Imiona) / Ім'я (Імена)

Nazwisko / Прізвище

Data urodzenia / Дата народження - -
(1) dd-mm-rrrr / dd-mm-rrrr

Numer PESEL (o ile został nadany) / Номер PESEL (якщо був присвоєний)

Płeć / Стать kobieta / жінка mężczyzna / чоловік

Obywatelstwo / Громадянство

Opiszenie dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość / Позначення документа, на підставі якого встановлено особу

Relacje osoby sprawującej faktyczną opiekę nad dzieckiem / Відношення особи, яка фактично здійснює опіку над дитиною

- matka / матір ojciec / батько opiekun tymczasowy na podstawie orzeczenia polskiego sądu / тимчасовий опікун на підставі рішення польського суду
- osoba sprawująca zastępczą opiekę nad dzieckiem na podstawie orzeczenia polskiego sądu / osoba, яка здійснює патронажну опіку на підставі рішення польського суду
- inna osoba sprawująca faktyczną opiekę nad dzieckiem, np. siostra, babcia / інша особа, яка фактично здійснює опіку над дитиною, напр. сестра, бабуся

3. Dane kontaktowe wnioskodawcy oraz potwierdzenie Profilu Zaufanego / Контактні дані заявника і підтвердження довіреного профілю

(1) Nie wypełniaj, jeżeli wniosek dotyczy dziecka. / Не заповнюється, коли заява стосується дитини.

Wyrażam zgodę na przekazanie do rejestru danych kontaktowych imienia, nazwiska, numeru PESEL, potwierdzenie Profilu Zaufanego oraz: / Даю згоду на передачу в реєстр контактних даних імені, прізвища, номера PESEL, підтвердження довіреного профілю, а також:

Numeru telefonu / Номер телефону

Adresu poczty elektronicznej / Адреса електронної пошти

miejsce
na fotografię
35 x 45 mm

miejsce
dla foto
35 x 45 mm

4. Fotografia osoby, której ma zostać nadany numer PESEL / Фотографія особи, якій присвоєється номер PESEL

Do wniosku dołącz jedną fotografię. / Додайте до заяви одну фотографію.

5. Oświadczenie, podpis / Підтвердження, підпис

Na terytorium Polski wjechałem bezpośrednio z terytorium Ukrainy / Я в'їхав на територію Польщі безпосередньо з території України

Jestem małżonkiem obywatela Ukrainy i nie posiadam obywatelstwa ukraińskiego / Я є дружиною/чоловіком громадянина України і не маю українського громадянства

Jakiś czas podaje nieprawdę lub żartuję w wniosku, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat. Jestem świadomy/świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Oświadczam, że powiadam dalej są przewidywane.

Podstawa prawna: art. 233 § 1 w związku z § 6 ustawy z dnia 6 sierpnia 2007 r. – kodeks karny /

У разі надання будь-якої неправдивої відомості або приховування істини у заяві, такий підлегає покаранню у вигляді позбавлення волі на строк від 6 місяців до 8 років. Я повідомлений про кримінальну відповідальність за подання свідомо неправдивої інформації. Я заявляю, що наведені вище дані відповідають дійсності. Правова основа: ст. 233 § 1 кримінального кодексу України з § 6 Закону від 6 червня 1997 р. – Кримінальний кодекс

Miejscowość / Місце

Data / Дата - -

(1) dd-mm-rr / dd-mm-rrrr

Osoba, która ukończyła 12 lat - podpis nie może dotyczyć ani przesłać nami. /

(1) Людина, якому старші за 12 років - підпис не може стосуватися чи передавати за нього разки.

Własnoręczny czytelny podpis wnioskodawcy /
Власноручний розбірливий підпис заявника

Własnoręczny podpis osoby ubiegającej się o nadanie numeru PESEL /
Власноручний підпис особи, яка клопоче про присвоєння номера PESEL

Adnotacje urzędowe (wypełnia urzędnik) / Офіційні примітки (заповнює офіційна особа)

Wynik weryfikacji z rejestrem obywateli Ukrainy prowadzonym przez Straż Graniczną. / Wynik weryfikacji z rejestrem громадян України Прикордонної служби

Sposób ustalenia tożsamości osoby ubiegającej się o nadanie numeru PESEL / Sposób встановлення особи, яка клопоче про присвоєння

- Odciski palców / Відбитки пальців pobrano odciski palców / взято відбитки пальців nie pobrano odcisków palców / не взято відбитки пальців
- bezpieczne zdjęcie wykonane na koszt gminy / Безпечна фотографія, зроблена за рахунок муніципалітету

Adnotacje / Примітки

Uprawnienia wynikające z uzyskania numeru PESEL

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

<u>Uprawnienie</u>	<u>Podstawa prawna</u>
możliwość prowadzenia działalności gospodarczej na tych samych zasadach co obywatel Polski	art. 23 ust. 2 specustawy
świadczenia rodzinne świadczenia wychowawcze świadczenie dobry start rodzinny kapitał opiekuńczy dofinansowanie do opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub dla opiekuna	art. 26 ust. 1 oraz 3. specustawy
potwierdzenie profilu zaufanego	art. 9 ust. 1 specustawy
świadczenia z ustawy o pomocy społecznej	art. 29 ust. 1 specustawy
jednorazowe świadczenie 300 zł	art. 31 ust. 1 specustawy
świadczenie 500+	art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Profil Zaufany

- W przypadku gdy wniosek o nadanie numeru PESEL zawiera:
 - 1) adres poczty elektronicznej;
 - 2) numer telefonu komórkowego;
 - 3) zgodę na potwierdzenie profilu zaufanego, o którym mowa w art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne

minister właściwy do spraw informatyzacji automatycznie potwierdza profil zaufany dla osoby wnioskującej.

Limit wyjazdów z specustawy

- Wyjazd obywatela Ukrainy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 1 miesiąca pozbawia go uprawnień, o którym mowa w art. 2 ust. 1 (legalny pobyt przez okres 18 miesięcy).
- Jak pogodzić to z mobilnością zagwarantowaną na gruncie Decyzji wykonawczej UE?

Dostęp do rynku pracy obywateli Ukrainy według specustawy

- Obywatele Ukrainy, którzy legalnie przebywają w Polsce, będą mogli wykonywać pracę.
- Jedynym obowiązkiem pracodawcy będzie powiadomienie o tym fakcie miejscowego urzędu pracy w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy.
- Powiadomienie następuje za pośrednictwem systemu praca.gov.pl.
- Obywatele Ukrainy będą mogli się rejestrować się w urzędach pracy oraz być uznanymi za osoby bezrobotne lub poszukujące pracy.
- **PESEL nie jest warunkiem do możliwości wykonywania pracy!** Można zatrudnić bez uzyskania przez cudzoziemca numeru PESEL.

Prowadzenie działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy według specustawy

- Obywatele Ukrainy, którzy legalnie przebywają w Polsce, będą mogli prowadzić działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak obywatele Polski.
- Przy rejestracji działalności gospodarczej konieczne będzie potwierdzenie podstawę legalnego pobytu.
- Uprawnienie to będzie przysługiwać, jeżeli obywatel Ukrainy uzyska numer PESEL.
- W przypadku gdy pobyt przedsiębiorcy – obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przestanie być legalny, przedsiębiorca podlega wykreśleniu z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Regulacja zezwolenia na pobyt czasowy w specustawie

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

Przesłanki udzielenia	Przesłanki negatywne
Obywatelstwo ukraińskie	Wymagają tego względy obronności lub bezpieczeństwa państwa, lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego
Wjazd do Polski od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym	Obowiązuje wpis danych obywatela Ukrainy do wykazu cudzoziemców, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest niepożądany
Brak spełnienia przesłanek negatywnych	Obywatel Ukrainy złożył wniosek o udzielenie tego zezwolenia przed upływem 9 miesięcy od daty 24 lutego 2022 r. albo po 18 miesiącach od daty 24 lutego 2022 r.

- Obywatel Ukrainy, któremu udzielono tego zezwolenia na pobyt czasowy jest uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez konieczności posiadania zezwolenia na pracę.

Dostęp do powszechnej służby zdrowia w specustawie

- Osoby, które przybyły do Polski od dnia 24 lutego 2022 r. w związku z agresją militarną Rosji na teren Ukrainy mają dostęp do państwowej służby zdrowia na tych samych zasadach co obywatele Polski.
- Podstawą dostępu do świadczeń z państwowej służby zdrowia jest pobyt uznawany za legalny na podstawie specustawy oraz **przekroczenie granicy Polski od 24 lutego 2022 r.**
- Za świadczenia zapłaci w całości NFZ ze środków budżetu państwa.
- Obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń (art. 37 ust. 1 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa).

Dostęp do edukacji publicznej

- Dzieci od lat 7-18 są przyjmowane do publicznych szkół na tych samych zasadach co obywatele Polski.
- Dziecko zapisuje się do szkoły, która znajduje się w **rejonie miejsca zamieszkania**. Rodzic lub inny opiekun prawny w tym zakresie musi złożyć wniosek do dyrektora placówki o przyjęcie dziecka.
- Szkoły, które nie są w rejonie dziecka - przyjmują dzieci w ramach wolnych miejsc.
- Ustalenie klasy następuje na podstawie dokumentacji ukraińskiej (bez tłumaczenia) - w razie braku na podstawie **oświadczenia rodzica o sumie lat nauki za granicą**.
- **Nie ma znaczenia legalność pobytu dziecka.**
- Dzieci objęte są z urzędu pomocą psychologiczno-pedagogiczną w języku ukraińskim.

Status małoletniego

- Małoletni obywatel Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy.
- Opiekuna tymczasowego ustanawia sąd opiekuńczy właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego w terminie 3 dni od daty wpływu do sądu wniosku lub powzięcia informacji o konieczności ustanowienia opiekuna.
- Wydatki pokrywa Skarb Państwa. Nie ma żadnych opłat sądowych i skarbowych.

Status małoletniego

- Uprawnionymi do złożenia wniosku o ustanowienie opiekuna są:
 - 1) Straż Graniczna,
 - 2) wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa,
 - 3) prokurator,
 - 4) Policja,
 - 5) kierownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej ,
 - 6) przedstawiciele organizacji międzynarodowych lub pozarządowych zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom,
 - 7) osoba sprawująca faktyczną pieczę nad małoletnim,
 - 8) osoba, która objęła faktyczną pieczę nad małoletnim po wjeździe przez małoletniego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i sprawuje ją w dniu złożenia wniosku,
 - 9) inne osoby lub podmioty, w ramach swoich zadań.

Status małoletniego

- Opiekun tymczasowy jest upoważniony do reprezentowania małoletniego oraz sprawowania pieczy nad jego osobą i majątkiem (o ile inaczej sąd nie zdecydował).
- Opiekun tymczasowy powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego.
- Opiekun tymczasowy powinien być ustanowiony przede wszystkim spośród krewnych, powinowatych lub innych osób dających rękojmię należytego wykonywania obowiązków opiekuna.

Status małoletniego

<https://www.ora-warszawa.com.pl/aktualnosci/zgloszenia-na-kuratorow-dla-maloletniego-cudzoziemca/>

Świadczenia socjalne i pieniężne dla obywateli Ukrainy

- Obywatele Ukrainy i ich rodziny mają prawo dostępu do:
 - 1) **świadczeń rodzinnych**, o których mowa w ustawie o świadczeniach rodzinnych,
 - 2) **świadczenia wychowawczego**, o którym mowa w ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 3) **świadczenia dobrego start**, jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 4) **rodzinnego kapitału opiekuńczego**, o którym mowa w ustawie o rodzinnym kapitale opiekuńczym jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - 5) dofinansowania **obniżenia opłaty** rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, jeżeli zamieszkuje z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Do tej pory cudzoziemiec miał dostęp do powyższych świadczeń **wyłącznie** w przypadku posiadania karty pobytu z adnotacją “dostęp do rynku pracy”.

Świadczenia socjalne i pieniężne dla obywateli Ukrainy

Wojewoda jako organ właściwy zapewnia:

- 1) zakwaterowanie,
- 2) całodzienne wyżywienie zbiorowe,
- 3) transport do miejsc zakwaterowania, między nimi lub do ośrodków prowadzonych przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców lub miejsc, w których obywatelom Ukrainy udzielana jest opieka medyczna,
- 4) finansowanie przejazdów środkami transportu publicznego oraz specjalistycznego transportu przeznaczanego dla osób z niepełnosprawnością,
- 5) środki czystości i higieny osobistej oraz innych produktów.

Świadczenia socjalne i pieniężne dla obywateli Ukrainy

- Obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 specustawy i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę.
- Organem właściwym do wypłaty świadczenia jest wójt, burmistrz, prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce pobytu osoby.

Świadczenia socjalne i pieniężne dla obywateli Ukrainy

- Przesłanki do uzyskania świadczeń wynikających ze specustawy:
 1. Legalny pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
 2. Rejestracja wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez placówkę straży granicznej.
 3. Posiadanie numeru PESEL (nadanego w procedurze specustawy)

Dostęp do usług psychologa

- Obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny może być zapewniona bezpłatna pomoc psychologiczna.
- Organem właściwym do świadczenia usług psychologicznych jest jest wójt, burmistrz, prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce pobytu osoby.

Kontynuacja studiów

- Specustawa nadaje osobom, które w dniu 24 lutego 2022 r. były studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy, możliwość kontynuacji nauki na polskich uczelniach.
- Decyzja natomiast o przyjęciu studenta na polską uczelnię należy do władz tej jednostki edukacyjnej. Uczelnia również jest uprawniona do przeprowadzenia weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się zgodnie z ustalonymi przez siebie zasadami.
- Jeżeli student nie posiada albo nie może wykazać dokumentów poświadczających okresy studiów, zdane egzaminy, zaliczenia lub praktyki zawodowe, wydanymi przez uczelnię, na której studiował w dniu 24 lutego 2022 r., jednostka edukacyjna polska może uznać odpowiednie okresy tych studiów w drodze weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się.

Kontynuacja studiów

- Studenci Uniwersytetu Warszawskiego, których pobyt uznaje się za legalny mogą skorzystać z następujących środków pomocy:
 - Zwolnienie z opłat związanych z zamieszkaniem w domu studenta UW
 - Zapomoga (do wysokości 5500 zł)
 - Zwolnienie z opłat za studia (w tym m.in. za czesne)
 - Stypendium socjalne

<https://www.uw.edu.pl/informacja-dla-studentow-i-doktorantow-z-ukrainy/>

Dyrektywa Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. oraz Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/282 z dnia 4 marca 2022 (ochrona czasowa)

Do jakich kategorii wysiedleńców ma zastosowanie Dyrektywa Rady 2001/55/WE?

- a) Obywateli Ukrainy zamieszkałych w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r.;
- b) Bezpaństwowców lub obywateli państw trzecich innych niż Ukraina, którzy przed dniem 24 lutego 2022 r. korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie;
- c) Bezpaństwowców lub obywateli państwa trzecich którzy mieli pobyt stały na terytorium Ukrainy, którzy nie są w stanie w bezpiecznych i trwałych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia;
- d) Członków rodzin osób, o których mowa w lit. a) i b).

Do jakich kategorii wysiedleńców ma zastosowanie Dyrektywa Rady 2001/55/WE?

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

Za członków rodziny uznaje się następujące osoby, o ile rodzina znajdowała się już i przebywała w Ukrainie przed dniem 24 lutego 2022 r.:

- małżonka osoby, o której mowa w ust. 1 lit. a) lub b), lub też będącego stanu wolnego partnera tej osoby, z którym osoba ta pozostaje w stałym związku, jeżeli prawo lub praktyka danego państwa członkowskiego traktuje pary niepozostające w związku małżeńskim w sposób porównywalny do par pozostających w związku małżeńskim, zgodnie z jego prawem krajowym odnoszącym się do cudzoziemców;
- małoletnie i niepozostające w związku małżeńskim dzieci osoby, o której mowa w ust. 1 lit. a) lub b), lub dzieci jej małżonka, niezależnie od tego, czy urodziły się w związku małżeńskim, poza związkiem, czy są przysposobione;
- innych bliskich krewnych, którzy mieszkali razem jako jedna rodzina w czasie, kiedy wystąpiły okoliczności prowadzące do masowego napływu wysiedleńców, i którzy byli w tym czasie całkowicie lub częściowo na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1 lit. a) lub b).

Katalog podmiotów objętych specustawą oraz ochroną czasową

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

<u>Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy</u>	<u>Ochrona czasowa z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP</u>
obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej <u>bezpośrednio</u> z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi;	obywatele Ukrainy, którzy przybyli do Polski nie bezpośrednio z terytorium Ukrainy, lecz z innego państwa w związku z działaniami wojennymi;
członkowie rodzin obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka;	członkowie rodzin obywateli Ukrainy, którzy mieszkali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 r. oraz pozostawali na utrzymaniu obywateli Ukrainy;
nieposiadający obywatelstwa ukraińskiego małżonek obywatela Ukrainy, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej <u>bezpośrednio</u> z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi.	bezpaństwowcy lub obywatele państw trzecich innych niż Ukraina, którzy przed dniem 24 lutego 2022 r. korzystali z ochrony międzynarodowej lub równoważnej ochrony krajowej w Ukrainie i członkowie ich rodzin. bezpaństwowcy lub obywatele państw trzecich którzy mieli pobyt stały na terytorium Ukrainy, którzy nie są w stanie w bezpiecznych i trwałych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia.

Wprowadzenie tymczasowej ochrony na mocy Dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r.

- W dniu 04 marca 2022 r. została wydana Decyzja Wykonawcza Rady (UE) 2022/382 stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony.
- Decyzja wykonawcza wywołuje skutek bezpośredni - nie wymaga implementacji.
- Królestwo Danii nie uczestniczy w przyjęciu Decyzji Wykonawczej Rady (UE) 2022/382 i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.

Tymczasowa ochrona Decyzja wykonawcza Rady UE 2022/382

- Rada Unii Europejskiej uchwaliła **po raz pierwszy** decyzję wykonawczą stwierdzającą istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkującą wprowadzeniem tymczasowej ochrony.
- Decyzja wykonawcza obejmuje wszystkie Państwa Członkowskie z wyjątkiem Danii, co pozwala obywatelom Ukrainy wybrać docelowy kraj, w którym chcą korzystać z ochrony czasowej.
- Cudzoziemiec będzie mógł korzystać z praw i przywilejów wynikających z ochrony czasowej w państwie, które wydało mu dokument pobytowy.

Wprowadzenie tymczasowej ochrony na mocy Dyrektywy Rady 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r.

SAWICKI
— WSPÓLNICY
KANCELARIA ADWOKACKA

W decyzji wykonawczej są podane liczby na dzień 1 marca 2022 r. - wtedy do Unii z Ukrainy przybyło przez Polskę, Słowację, Węgry i Rumunię ponad 650 000 wysiedleńców. W zależności od rozwoju konfliktu, według szacunków na moment wydania decyzji do Unii przybędzie potencjalnie od 2,5 do 6,5 mln wysiedleńców w wyniku konfliktu zbrojnego.

Natomiast obecnie ogólna liczba osób uciekających z Ukrainy przed wojną wynosi już ponad 3 mln.

Jaki jest cel wprowadzenia tymczasowej ochrony?

Artykuł 1 Dyrektywy Rady 2001/55/WE

Celem niniejszej dyrektywy jest uchwalenie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony w przypadku masowego napływu wysiedleńców z państw trzecich, które nie mogą powrócić do państwa pochodzenia oraz wspieranie równowagi wysiłków Państw Członkowskich związanych z przyjęciem wysiedleńców i jego następstwami.

Ochrona czasowa - pierwszeństwo stosowania

- (...) zważywszy, że w związku z włączeniem do prawa każdego z krajów członkowskich przepisów pochodzenia wspólnotowego, a bardziej ogólnie ze względu zarówno na brzmienie, jak ducha traktatu, państwa nie mogą uznawać pierwszeństwa przed porządkiem prawnym, jaki przyjęły na zasadach wzajemności, jednostronnego, późniejszego przepisu, którego w związku z tym nie mogą temu porządkowi prawnemu przeciwstawiać - *Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15.07.1964 r. w spr. 6/64 Flaminio Costa przeciwko E.N.E.L.*
- Wyrok stanowi, że prawo UE tworzy nie tylko obowiązki dla Państw Członkowskich UE, ale także prawa dla jednostek. W efekcie jednostki otrzymują prawa i mogą bezpośrednio powoływać się na prawo UE przed sądami krajowymi i europejskimi, niezależnie od tego czy w prawie krajowym istnieją podobne regulacje.

Ochrona czasowa - pierwszeństwo stosowania

- Na decyzję skierowaną do państwa członkowskiego można się powoływać przeciwko temu państwu członkowskiemu, jeżeli przepis nakłada na jego adresata obowiązek, który jest bezwarunkowy oraz wystarczająco jasny i precyzyjny. Jednakże fakt, że decyzja umożliwia państwom członkowskim, do których jest skierowana, odstępstwo od jej jasnych i precyzyjnych przepisów, nie pozbawia tych przepisów bezpośredniego skutku - *Wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE Hans Fleish Ernst Mundt GmbH & Co. KG przeciwko Landrat des Kreises Schleswig-Flensburg*
- Decyzja Wykonawcza Rady (UE) 2022/382 stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy jest bezpośrednio stosowana w prawie Polskim i ma pierwszeństwo nad stosowaniem przepisów specustawy, które są mniej korzystne dla wysiedleńców.

Czym jest tymczasowa ochrona?

Tymczasowa ochrona to szczególny rodzaj procedury stosowany w przypadku zagrożenia wystąpienia bądź rzeczywistego wystąpienia masowego napływu wysiedleńców z państw trzecich, którzy nie mogą powrócić do państwa pochodzenia, a których celem jest przyznanie natychmiastowej tymczasowej ochrony, w szczególności, gdy uzasadnione jest przypuszczenie, że system udzielania azylu nie będzie w stanie udźwignąć ciężaru takiego napływu bez negatywnych skutków dla działania tego systemu, ze szkodą dla zainteresowanych i innych osób poszukujących ochrony.

Dyrektywa Rady 2001/55/WE posługuje się pojęciem tymczasowej ochrony, natomiast ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - ochrony czasowej.

Ochrona czasowa w specustawie

- Obywatela Ukrainy, który wjechał legalnie na terytorium Polski od 24 lutego 2022 r. uznaje się za **osobę korzystającą w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej**.
- Obywatelowi Ukrainy jako osobie korzystającej w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej, przysługują uprawnienia określone w specustawie.
- Do ochrony czasowej nie stosuje się przepisów rozdziału 3 działu III ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Na jaki okres jest przyznawana tymczasowa ochrona?

Czas trwania ochrony czasowej wynosi początkowo 1 rok. Jeżeli sytuacja nie pozwoli na powrót do kraju pochodzenia, to ochrona czasowa może być przedłużana o 6 miesięczne okresy przez czas nie dłuższy niż 1 rok (czyli łącznie maksymalnie na 2 lata).

Tymczasowa ochrona kończy się:

- a) kiedy upłynie maksymalny okres trwania tymczasowej ochrony; lub
- b) w dowolnym czasie, na skutek decyzji Rady przyjętej przez kwalifikowaną większość na wniosek Komisji, uwzględniający wszelkie propozycje Państw Członkowskich przedłożenia wniosku Radzie.

Jakie są podstawowe zobowiązania Państw Członkowskich w stosunku do osób korzystających z tymczasowej ochrony?

- Państwa Członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia osobom korzystającym z tymczasowej ochrony dokumentów pobytowych obejmujących cały okres trwania tymczasowej ochrony. W tym celu zostają przygotowane odpowiednie dokumenty lub inne równoważne dowody.
- Sposób traktowania osób korzystających z tymczasowej ochrony przez Państwa Członkowskie nie może być mniej korzystny niż to zostało określone w dyrektywie.
- Państwa Członkowskie zapewnią, że osoby korzystające z tymczasowej ochrony posiadają dokumenty sporządzone w języku, który mogą zrozumieć i które w sposób jasny określają istotne dla nich przepisy odnoszące się do tymczasowej ochrony.

**Ochrona czasowa cudzoziemców na mocy ustawy z dnia
13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony
na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(stan prawny na dzień 22.03.2022 r.)**

SAWICKI
— WSPÓLNICY
KANCELARIA ADWOKACKA

W Polsce w celu dostosowania się do przepisów unijnych zostało wprowadzone pojęcie “ochrony czasowej cudzoziemców”, o której mowa w Rozdziale 3 Działu III ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP (Dz.U. z 2021 r. poz 1108).

Art. 106 ust. 1

Cudzoziemcom masowo przybywającym do Rzeczypospolitej Polskiej, którzy opuścili swój kraj pochodzenia lub określony obszar geograficzny, z powodu obcej inwazji, wojny, wojny domowej, konfliktów etnicznych lub rażących naruszeń praw człowieka, można udzielić ochrony czasowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez względu na to, czy ich przybycie miało charakter spontaniczny, czy też było wynikiem pomocy udzielonej im przez Rzeczpospolitą Polską lub społeczność międzynarodową.

**Ochrona czasowa cudzoziemców na mocy ustawy z dnia
13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony
na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(stan prawny na dzień 22.03.2022 r.)**

SAWICKI
— WSPÓLNICY
KANCELARIA ADWOKACKA

Art. 116

Cudzoziemiec korzystający z ochrony czasowej może wykonywać pracę bez zezwolenia na pracę lub wykonywać działalność gospodarczą na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Odmowa skorzystania z ochrony czasowej na mocy ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony (stan prawny na dzień 22.03.2022 r.)

- Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców może odmówić korzystania z ochrony czasowej cudzoziemcowi, jeżeli:
 - popełnił zbrodnie przeciwko pokojowi, zbrodnie wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości;
 - popełnił zbrodnię o charakterze niepolitycznym - poza terytorium Polski, przed przyjazdem do Polski;
 - dopuścił się czynów sprzecznych z celami i zasadami ONZ (Art. 1 oraz 2 Karty Narodów Zjednoczonych)
 - jego wjazd lub pobyt mogą zagrazić bezpieczeństwu państwa;
 - został skazany prawomocnym wyrokiem za taką zbrodnię, której charakter wskazuje, że jego obecność na terytorium Polski mogłaby stanowić zagrożenie dla jej obywateli.
- Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców odmawia korzystania z ochrony czasowej w formie decyzji administracyjnej.

Skutki objęcia ochroną czasową z ochrony czasowej na mocy ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony (stan prawny na dzień 22.03.2022 r.)

- **Nieograniczony dostęp do rynku pracy** (Art. 87 ust. 1 pkt 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
- **Nieograniczony dostęp do prowadzenia działalności gospodarczej** na terytorium Polski (Art. 4 ust. 2 pkt 2 Ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).
- **Odmowa wszczęcia postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, rezydenta długoterminowego UE** (art. 99 ust. 1 pkt 4 oraz art. 213 ust. 1 pkt 1 ppkt e Ustawy o cudzoziemcach).
- **Zapewniona opieka medyczna, pomoc, zakwaterowanie i wyżywienie** - tylko w przypadku, gdy cudzoziemiec nie wykonuje pracy zarobkowej (art. 112 ust. 4 Ustawy o udzielaniu ochrony cudzoziemcom).
- **Na żądanie - wydanie zaświadczenia potwierdzającego korzystanie z ochrony czasowej bez pobrania opłat skarbowych** (art. 110 ust. 5-7 Ustawy o udzielaniu ochrony cudzoziemcom).

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony a specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy

Decyzja wykonawcza Rady UE z 4 marca 2022 r. jest zgodna z krajowymi programami dotyczącymi tymczasowej ochrony, które można uznać za wdrażające dyrektywę 2001/55/WE, i może być stosowana w uzupełnieniu do tych programów. Jeżeli program krajowy danego państwa członkowskiego jest korzystniejszy niż rozwiązania określone w dyrektywie 2001/55/WE, państwo członkowskie powinno mieć możliwość dalszego stosowania programu, ponieważ zgodnie z tą dyrektywą państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej korzystne warunki dla osób objętych tymczasową ochroną. Jeżeli program krajowy jest jednak mniej korzystny, państwo członkowskie powinno zapewnić dodatkowe prawa przewidziane w dyrektywie 2001/55/WE.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony a specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy

Art. 2 ust. 8 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa - do ochrony czasowej, z której korzysta obywatel Ukrainy, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisów rozdziału 3 działu III ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (rozdział 3 działu III dotyczy tymczasowej ochrony udzielanej na podstawie Dyrektywy).

Art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - przepisy niniejszego rozdziału mają zastosowanie w zakresie nieuregulowanym odrębnymi przepisami, które określają kategorie osób korzystających w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony a specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy

Osoba, której pobyt został uznany za legalny na mocy specustawy, i która wjechała na terytorium Polski na podstawie dokumentu nie będącego paszportem biometrycznym, podlega obowiązkowi rejestracji w dowolnym organie wykonawczym gminy celem nadania jej numeru PESEL.

Ochrona czasowa z ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP

Na żądanie osoby korzystającej z ochrony czasowej wydaje się zaświadczenie potwierdzające korzystanie z ochrony czasowej. Zaświadczenie to jest ważne do dnia, w którym upływa okres, na jaki udziela się ochrony.

Specustawa a ochrona czasowa - porównanie

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

	<u>Specustawa o pomocy obywatelom Ukrainy</u>	<u>Ochrona czasowa</u>
Legalność pobytu	<ul style="list-style-type: none">• 18 miesięcy• do 31 grudnia 2022 r.	1 rok (z możliwością przedłużenia do 2 lat)
Dostęp do rynku pracy	<ul style="list-style-type: none">• Możliwość wykonywania pracy pod warunkiem zgłoszenia do urzędu pracy w ciągu 14 dni przez podmiot powierzający wykonywanie pracy oraz <u>posiadania legalnego pobytu (dotyczy każdego obywatela Ukrainy)</u>• W przypadku posiadania zezwolenia na pobyt czasowy (uzyskanego w trybie projektu ustawy na podstawie art. 35) cudzoziemiec ma nieograniczony dostęp do rynku pracy	Nieograniczony dostęp do rynku pracy bez konieczności informowania urzędu pracy przez obywateli Ukrainy, którzy przekroczyli granicę od 24 lutego 2022 r.
Dostęp do prowadzenia działalności gospodarczej	Nieograniczony dostęp do prowadzenia działalności gospodarczej pod warunkiem posiadania numeru PESEL oraz <u>posiadania legalnego pobytu (dotyczy każdego obywatela Ukrainy)</u>	Nieograniczony dostęp do prowadzenia działalności gospodarczej przez obywateli Ukrainy, którzy przekroczyli granicę od 24 lutego 2022 r.
Możliwość zgłoszenia się jako bezrobotny	Obywatel Ukrainy może zarejestrować się oraz zostać uznany jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy jeżeli przebywa legalnie na terytorium Polski (<u>dotyczy każdego obywatela Ukrainy</u>)	Brak

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (ochrona międzynarodowa)

Ochrona międzynarodowa - negatywne konsekwencje

Po złożeniu wniosku o ochronę międzynarodową:

- przez 6 miesięcy nie można pracować w Polsce;
- nie jest się objętym ochroną ze specustawy;
- nie można wrócić do Ukrainy;
- trzeba przekazać paszport do depozytu.

Ochrona przed negatywnymi konsekwencjami cofnięcia wniosku lub wydania decyzji odmownej w okresie ochrony czasowej

Co do zasady w przypadku cofnięcia wniosku lub wydania decyzji odmownej - **wydaje się decyzję o zobowiązaniu do powrotu**, ale aktualnie w niektórych sytuacjach będzie możliwe skorzystanie z przepisów:

- art. 19 ust. 2 Dyrektywy Rady 2001/55/WE

W przypadku gdy po rozpatrzeniu wniosku o azyl osobie kwalifikującej się lub korzystającej z tymczasowej ochrony nie zostanie przyznany status uchodźcy lub inny rodzaj ochrony, Państwa Członkowskie, bez uszczerbku dla art. 28 *[tj. przesłanki do wyłączenia osoby z tymczasowej ochrony, takie jak popełnienie przez osobę poważnego przestępstwa]*, umożliwiają takiej osobie rozpoczęcie lub kontynuację korzystania z tymczasowej ochrony przez okres do końca trwania tymczasowej ochrony.

Ochrona przed negatywnymi konsekwencjami cofnięcia wniosku lub wydania decyzji odmownej w okresie ochrony czasowej

- art. 2 ust. 5 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy

Z chwilą wycofania przez obywatela Ukrainy wniosku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2 lit. a [tj. o udzielenie ochrony międzynarodowej], lub deklaracji, o której mowa w ust. 3 pkt 2 lit. b [tj. o zamiarze złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej], przepis ust. 1 znajduje do niego zastosowanie.

To oznacza, że jeżeli obywatel Ukrainy wjechał legalnie na terytorium RP w okresie od 24.02.2022 r. i cofnął ww. wniosek, jego pobyt uznaje się za legalny przez okres 18 miesięcy.

- art. 42 ust. 5 Ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy

Jeżeli termin do opuszczenia przez obywatela Ukrainy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 299 ust. 6 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, przypada w okresie od dnia 24 lutego 2022 r., ulega on przedłużeniu z mocy prawa o okres 18 miesięcy. (...)

Ochrona międzynarodowa - podstawowe informacje

- Ochrony międzynarodowej udziela się osobie, która uciekła ze swojego kraju pochodzenia ze względu obawę przed prześladowaniem lub z uwagi na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy.
- Co do zasady, obywatele Ukrainy, którzy uciekają przed konfliktem zbrojnym, mogą składać wnioski o taką ochronę (na podstawie art. 13 i 15 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Ochrona międzynarodowa - podstawowe informacje

- Należy pamiętać, że w trakcie procedury osoby, które złożyły wniosek nie będą mogły pracować w Polsce przez pierwsze 6 miesięcy i nie będą mogły wyjechać z Polski.
- Istnieją dwa rodzaje ochrony międzynarodowej: status uchodźcy i ochrona uzupełniająca.
- Urząd bada możliwość udzielenia statusu uchodźcy oraz ochrony uzupełniającej w trakcie tej samej procedury. Oznacza to, że **nie ma potrzeby składania dwóch osobnych wniosków, wystarczy złożyć jeden wspólny wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce.**

Ochrona międzynarodowa - złożenie wniosku

Osoba poszukująca ochrony może złożyć wniosek o ochronę międzynarodową:

- w trakcie wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podczas kontroli granicznej (należy wówczas poinformować funkcjonariusza Straży Granicznej o chęci wystąpienia z wnioskiem o ochronę),
- podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - należy zgłosić się do dowolnego oddziału lub placówki Straży Granicznej.

Pamiętajmy, że złożenie wniosku o ochronę międzynarodową podczas pobytu w Polsce nie jest objęte 15-dniowym terminem. 15 dni to termin, który dotyczy warunkowego wjazdu do Polski na zgodę Komendanta Straży Granicznej.

Wniosek składa się osobiście.

Ochrona międzynarodowa - złożenie wniosku

- Jeżeli wniosek o ochronę międzynarodową ma dotyczyć także małoletnich dzieci lub małżonka wnioskodawcy, osoby te muszą być obecne podczas składania wniosku.
- Złożenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w imieniu małżonka i jego małoletniego dziecka wymaga pisemnej zgody tego małżonka.
- Co do zasady, w imieniu małoletniego bez opieki wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej składa kurator albo przedstawiciel organizacji międzynarodowej lub pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy cudzoziemcom (art. 26 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).
- Procedura powinna trwać do 6 miesięcy, ale rzeczywisty średni czas oczekiwania na decyzję wynosi ok. 14,5 miesiąca.
- Opłata od wniosku nie jest wymagana.
- Dla porównania w 2021 r. złożono 7,7 tys wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej, z czego prawie 30% przez obywateli Białorusi.

Status uchodźcy

Cudzoziemcowi nadaje się status uchodźcy, jeżeli na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego kraju.

Status uchodźcy nadaje się także małoletniemu dziecku cudzoziemca, który uzyskał status uchodźcy w Rzeczypospolitej Polskiej, urodzonemu na tym terytorium (art. 13 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Artykuł ten stanowi zamknięty katalog przesłanek.

Ochrona uzupełniająca

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

Ochrony uzupełniającej udziela się osobie, która nie spełnia przesłanek do nadania statusu uchodźcy w przypadku, gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić ją na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy przez:

- orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji,
- tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie,
- poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego (art. 15 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) i ze względu na to ryzyko nie może lub nie chce korzystać z ochrony kraju pochodzenia.

Możliwe jest powoływanie się na ryzyko doznania poważnej krzywdy spowodowane wydarzeniami, które nastąpiły już po opuszczeniu przez cudzoziemca kraju pochodzenia (art. 17 ustawy o udzielaniu ochrony cudzoziemcom).

Status uchodźcy i ochrona uzupełniająca - różnice

Status uchodźcy

jest nadawany w przypadku istnienia zindywidualizowanej i uzasadnionej obiektywnie obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej.

Ochrona uzupełniająca

jest udzielana w przypadku istnienia uzasadnionej obawy przed rzeczywistym ryzykiem doznania poważnej krzywdy - wystarczy, że na terenie całego kraju pochodzenia ma miejsce konflikt zbrojny stanowiący poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia, nie musi to dotyczyć wnioskodawcy w sposób zindywidualizowany.

Ośrodki recepcyjne

- Po złożeniu wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, wnioskujący może zostać skierowany do ośrodka recepcyjnego podlegającego Urzędowi do Spraw Cudzoziemców, gdzie przejdzie badania lekarskie.
- Organ Straży Granicznej przyjmujący wniosek przekazuje Wnioskodawcy informację o adresie ośrodka recepcyjnego, w którym ma się on stawić w terminie 2 dni od złożenia wniosku. Jeżeli wnioskodawca wskazał we wniosku inny adres, pod którym będzie przebywał, nie zostanie skierowany do ośrodka recepcyjnego.
- Przy przekroczeniu granicy nie jest wymagana rejestracja w punktach recepcyjnych.

Przekazanie dokumentu podróży do depozytu

- Do czasu zakończenia procedury osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową nie może przekroczyć polskiej granicy.
- Osoba, której dotyczy wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, jest obowiązana, po złożeniu tego wniosku, przekazać swój paszport do depozytu Szefowi Urzędu, za pośrednictwem Straży Granicznej.
- W przypadku gdy osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej, przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy lub zezwolenia na pobyt stały, nie musi przekazywać paszportu do depozytu do dnia, kiedy karta pobytu jest ważna.
- Cudzoziemcowi zostaje wydany specjalny dokument – TZTC (Tymczasowe Zaświadczenie Tożsamości Cudzoziemca) potwierdzający tożsamość i uprawniający do pobytu w Polsce do czasu wydania ostatecznej decyzji w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej.

Jakie uprawnienia przysługują osobie, która wnioskuje o ochronę?

Osoba, która ubiega się o objęcie ochroną międzynarodową może ubiegać się o:

- Pomoc socjalną
- Świadczenie pieniężne
- Opiekę medyczną

Pomoc, która może zostać udzielona osobie ubiegającej się o ochronę zależy od tego, czy przebywa ona w ośrodku recepcyjnym, czy w innym miejscu na terytorium Polski.

Uprawnienia osoby, której udzielono ochrony

Osoba, której udzielono ochrony może liczyć na takie uprawnienia jak:

- Zezwolenie na pobyt w Polsce
- Dostęp do rynku pracy bez zezwolenia na pracę
- Prawo do prowadzenia działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele polscy
- Prawo do korzystania z pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych
- Prawo do zarejestrowania się jako osoba bezrobotna
- Prawo do ubiegania się o lokal socjalny
- Pomoc specjalistyczna (prawna, psychologiczna, rodzinna)
- Wsparcie informacyjne

Uprawnienia osoby, której udzielono ochrony

Osoba z przyznanym statusem uchodźcy otrzymuje **kartę pobytu ważną przez okres 3 lat od dnia wydania** – dokument legitymujący jej tożsamość oraz **paszport genewski** – dokument podróży. Uchodźca może więc legalnie przekraczać granicę.

Cudzoziemcowi, któremu udziela się ochrony uzupełniającej, wydaje się **kartę pobytu ważną przez okres 2 lat od dnia wydania**. Nie otrzyma on paszportu genewskiego, lecz zachowuje dokument podróży kraju pochodzenia (paszport ukraiński).

Osoba objęta ochroną, po 5-letnim pobycie w Polsce na tej podstawie, może ubiegać się o udzielenie zezwolenia na pobyt stały. Okres 5 lat liczy się od chwili złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, a nie od momentu uzyskania pozytywnej decyzji o udzieleniu ochrony w Polsce.

Czy można wrócić na Ukrainę po uzyskaniu ochrony międzynarodowej?

Jeśli osoba, której przyznano ochronę międzynarodową wróci do kraju pochodzenia (nawet na bardzo krótki okres), urząd może wydać decyzję o pozbawieniu jej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Praca w Polsce

- Jeżeli obywatel Ukrainy (lub innego państwa) otrzyma status uchodźcy bądź udzielono mu ochrony uzupełniającej, będzie uprawniony do wykonywania pracy na terytorium Polski (zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
- Należy pamiętać, że w trakcie ubiegania się o ochronę międzynarodową, przez pierwsze 6 miesięcy od złożenia wniosku, cudzoziemcowi nie przysługuje dostęp do rynku pracy i nie może podjąć on pracy w Polsce.
- Jeżeli sprawa dotycząca udzielenia ochrony międzynarodowej nie została załatwiona w terminie i opóźnienie nie nastąpiło z winy wnioskodawcy, Szef Urzędu, na wniosek osoby, której dotyczy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, wydaje zaświadczenie, które wraz z tymczasowym zaświadczeniem tożsamości cudzoziemca uprawnia tę osobę do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

PYTANIA

SAWICKI
— WSPÓLNICY

KANCELARIA ADWOKACKA

Dziękujemy za uwagę

W przypadku jakichkolwiek pytań, pozostajemy do Państwa dyspozycji

kancelaria@sawickiwspolnicy.pl

Przygotowali:

- adwokat Piotr Sawicki
- młodszy prawnik Kamil Dolniak
- doradca ds. migracji Liudmyla Bartkiv
- młodszy prawnik Karolina Staroń